

УДК 378.011.3-051:78
DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2019.74.196651>

НАТАЛІЯ ДЕМ'ЯНКО

ORCID: 0000-0001-8292-6461

(Полтава)

Place of work: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

E-mail: natadem2205@ukr.net

ВІКТОРІЯ ІРКЛІЄНКО

ORCID: 0000-0001-5731-3751

(Полтава)

Place of work: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

E-mail: natadem2205@ukr.net

ЗНАЧУЩІСТЬ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розкрито сутність і зміст індивідуальних практичних занять з основних фахових дисциплін у системі підготовки вчителя музичного мистецтва – «Хорового диригування», «Основного музичного інструменту», «Постановки голосу». Схарактеризовано мету, принципи, види і методи роботи, проаналізовано відповідні знання, уміння і навички, якими має оволодіти кожен студент. Закцентовано увагу саме на тих диригентсько-хорових (диригентська постава, організація та постановка диригентського апарату, засвоєння принципів і механізмів диригентських рухів-жестів, схем тактування, диригентської техніки, засобів виразності тощо), інструментально-виконавських (професійна організація піаністичного апарату, удосконалення навичок слухо-моторної координації, виконання різних прийомів звуковидобування, зміни позицій піаністичного апарату, розвиток умінь користуватися комплексом артикуляційних прийомів, застосовувати різні види техніки, різноманітні апікатурні формули, основні види педалізації тощо) і вокальних (формування навичок співацького дихання, звукоутворення, чистого інтонування, високої вокальної позиції, кантиленного звучання, правильної артикуляції звуків, чіткої дикції, виконання штрихів, нюансів тощо) компетентностях, які неможливо сформувати на групових заняттях. Визначено умови укладання індивідуальних робочих програм студентів (індивідуальні творчі здібності, рівень попередньої підготовки). Наголошено на тому, що практична музично-виконавська діяльність є основою формування професійних компетентностей вчителя музичного мистецтва. Воно може реалізовуватись лише на індивідуальних практичних заняттях, на яких викладач безпосередньо працює з кожним студентом і може об'єктивно оцінити, скоректувати, розвинути його музичні здібності та професійно-творчі можливості.

Ключові слова: професійні компетентності; індивідуальні заняття; інструментально-виконавська, диригентсько-хорова, вокальна підготовка.

Постановка проблеми в загальному вигляді. На сучасному етапі інтеграції України в європейський освітній простір, модернізації системи вищої освіти, реалізації основних настанов «Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті» значно актуалізуються проблеми підвищення ефективності навчально-виховного процесу, удосконалення професійної теоретичної та практичної підготовки майбутнього вчителя. Їх успішному вирішенню сприятимуть не лише поліпшення наукового та навчально-методичного забезпечення, розробка й упровадження інноваційних педагогічних технологій, а й пізнання і впровадження прогресивного досвіду минулого, найкращих здобутків і традицій вітчизняної музичної педагогіки. На різних етапах свого розвитку вона відзначалась певною специфікою, проте незмінними залишались основні визначальні підходи і методи формування теоретико-методичних знань і практичних музично-виконавських навичок студентів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Різноманітні аспекти мистецької та музично-педагогічної освіти в Україні, академічні традиції музичної педагогіки, особливості професійної підготовки вчителя музичного мистецтва досліджувались у працях О. Лобач (здійснено ретроспективний аналіз діяльності кафедри музики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка з підготовки висококваліфікованих фахівців) (Лобач, 2014), О. Отич (висвітлено історичний досвід використання мистецтва у формуванні особистості, проаналізовано методологічні потреби до розвитку індивідуальності педагога його засобами) (Отич, 2008), Н. Сулаєвої (умотивовано необхідність конвергентного поєднання формальної педагогічної освіти з неформальною мистецькою освітою, висвітлено її потенціал у збагаченні професійної компетентності майбутніх учителів) (Сулаєва, 2013), Т. Танько (визначено етапи становлення і розвитку музично-педагогічної освіти в Україні, обґрунтовано систему музично-педагогічної підготовки вчителів, проаналізовано навчально-виховний процес вітчизняних педагогічних закладів у 20-80-ті роки) (Танько, 1998), Т. Благової (схарактеризовано основні тенденції розвитку змісту мистецьких дисциплін у навчальних закладах різних типів) (Благова, 2009), О. Рудницької (розкрито сучасні досягнення теорії та практики викладання дисциплін художньо-естетичного циклу, методологічні засади організації навчально-виховного процесу, культурологічні та психолого-педагогічні концепції розвитку особистості) (Рудницька, 2005) та інших науковців.

Особливу увагу слід звернути на теоретичні та практичні досягнення видатних митців і педагогів, які виховували професійних учителів музичних дисциплін і музикантів-виконавців. Серед них: піаністи Г. Нейгауз («Про мистецтво фортепіанної гри») (Нейгауз, 1988), С. Ріхтер, Е. Гілельс, Л. Гінзбург, Б. Міліч («Маленькому пианисту»), В. Крайнев, В. Воробйов, Г. Паторжинська, Н. Гріднева («Хочу грати на роялі»), О. Ботвінов; баяністи М. Різоль («Принципи п'ятипальцевої аплікатури на баяні») (Різоль, 1977), І. Журомський, І. Алексеев, І. Ергієв, І. Яшкевич («Школа подвійних нот»), В. Паньков, В. Бесфамільнов; диригенти К. Пігров («Керування хором»), М. Колесса («Основи техніки диригування»), С. Турчак, Л. Венедиктов, В. Іконник, П. Муравський («Поради диригентам-хормейстерам і співакам»), Е. Виноградова, А. Мархлевський («Практические основы работы в хоровом классе»), Ю. Кулик, А. Авдієвський, Т. Смирнова («Диригент хору: індивідуальність, педагог, керівник») (Смирнова, 2003), співаки Л. Лобанова, Є. Чавдар, Г. Сухорукова, М. Кондратюк, А. Мокренко («Найти себя»), Д. Петриненко, Є. Мірошниченко, М. Стеф'юк, В. Антонюк («Постановка голоса : учебное пособие») (Антонюк, 2000), О. Стахевич («Основи вокальної педагогіки: курс лекцій») (Стахевич, 2002) тощо.

Мета статті: обґрунтувати необхідність проведення індивідуальних практичних занять у процесі підготовки вчителя музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Практична музично-виконавська діяльність є основою процесу формування професійних компетентностей вчителя музичного мистецтва. Провідними профільними практичними дисциплінами є «Основний музичний інструмент», «Хорове диригування», «Постановка голосу».

Хоровий спів у навчально-виховному процесі сучасних закладів освіти залишається одним із основних засобів музично-естетичного виховання молодого покоління. У процесі набуття хористами необхідних умінь і навичок роль диригента важко переоцінити. Саме від нього залежать здійснення поступового вокально-хорового навчання і музично-естетичного виховання, забезпечення успішної творчої діяльності та сходження колективу до вершин виконавської майстерності. Вирішенню цих завдань сприятиме професійна диригентська техніка хормейстера, яка здійснюється під час вивчення курсу «Хорове диригування». Його мета – формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до здійснення вокально-хорової діяльності в умовах загальноосвітньої школи, дошкільного навчального закладу та інших культурно-освітніх установ.

Основна форма навчальної роботи з хорового диригування – індивідуальне практичне заняття. На ньому застосовуються різні види діяльності студента: перевірка виконання завдань самостійної роботи, аналіз і визначення характеру творів, гра на фортепіано хорових партитур, інтонування хорових партій, виконання під власний супровід пісень шкільного репертуару, диригування програмних творів, засвоєння нових елементів диригентської техніки, виконання спеціальних вправ тощо. При чому характер занять, рівень складності навчальних програм, специфіка методичних прийомів і підходів тощо визначаються наявністю та якістю попередньої музичної підготовки студентів. Цим зумовлюється необхідність застосування диференційованого підходу в процесі навчання, добір індивідуально для кожного студента різноманітних за характером і рівнем складності хорових творів. Здійснювати роботу над різним навчальним диригентсько-хоровим репертуаром в умовах групового заняття неможливо.

На початковому етапі навчання викладач має приділяти увагу формуванню правильної диригентської постави (положення ніг, корпусу, рук, голови), грамотній організації та постановці диригентського апарату студента, розвитку м'язової свободи всіх його частин, тренуванню рухливості та пластичності кисті, засвоєнню основних принципів і механізмів диригентських рухів-жестів (розкутості, точності, ритмічності, чіткості тощо). Ці завдання вирішуються при тісній взаємодії викладача і студента, застосуванні візуальних, вербальних і тактильних методів навчання, постійному контролю диригентсько-хорової діяльності майбутнього фахівця.

Кожен здобувач вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) має засвоїти основні метричні схеми тактування (тридольну, чотиридольну, дводольну), оволодіти прийомами диригування простих і складних (п'ятидольних, шестидольних, семидольних тощо) розмірів. Надзвичайно важливим є опанування «диригентської точки» в жесті (моменту початку і закінчення долі такту), прийомів вступу (ауфтакту) і закінчення (зняття звука) відповідно до характеру і художніх особливостей хорових творів навчального репертуару.

Пізніше, за програмними вимогами, студент має оволодіти навичками розмежування функцій правої та лівої рук (самостійна роль лівої руки в показі нюансів, вступів різних голосів, витриманих звуків та ін.); показу вступів після основної метричної долі такту (дроблений вступ); відображення широкої палітри темпів (помірного, швидкого, повільного), зміни темпу (*piu mosso*, *meno mosso*, *accelerando*, *ritenuto*, *stringendo*, *allargando*) і динамічних відтінків (*crescendo*, *diminuendo*, *subito forte*, *subito piano*, *pianissimo*, *fortissimo*); оволодіння навичками диригування штрихів (*legato*, *non legato*, *staccato*, *marcato* тощо); виконання синкоп, фермат, різноманітних ритмічних формул; подрібнення метричних долей; відображення акцентів, логічних наголосів, виразного фразування тощо.

Враховуючи особисті творчі здібності та різну попередню музичну підготовку студентів, навчальний репертуар добирається з урахуванням конкретних педагогічних завдань суто індивідуально та в умовах групових форм роботи опрацьовуватись не може. Від семестру до семестру репертуар поступово ускладнюється, забезпечуючи послідовність і наступність навчання. Навчальний репертуар з курсу «Хорове диригування» включає багато різноманітних за рівнем складності, змістом, характером, фактурою, засобами художньої виразності творів.

Окрім формування диригентсько-хорових і художньо-виконавських умінь і навичок на занятті мають розвиватись індивідуальні творчі здібності студента, зокрема розвиток слуху, відчуття ритму, пам'яті, музичного мислення, музичного сприйняття, гармонічного слуху, вокальних даних, інструментально-виконавських навичок, поліфонічного мислення, умінь слухати одночасне горизонтальне й вертикальне звучання голосів тощо.

Також для розвитку професійних компетентностей важливе значення має читання студентом хорових партитур (програвання їх на фортепіано і спів партій), яке сприяє засвоєнню різних стилів і особливостей хорового письма, розширює музичний кругозір, розвиває слухову сферу, вміння осмислювати й уявляти внутрішнім слухом звучання твору, всебічно його аналізувати. Уміння читати хорову партитуру допомагає почути звучання кожної хорової партії, співати будь-який з її голосів. Тому читання хорових партитур потребує певного часу та може реалізовуватись лише в умовах індивідуального практичного заняття.

У процесі навчання студенти мають оволодіти вміннями реалізовувати задум композитора засобами диригентської техніки; інтонувати внутрішнім слухом хорову партитуру; робити виконавський і вокально-хоровий аналіз музичного твору; грати й співати пісні шкільного репертуару під власний супровід на музичному інструменті; володіти собою, викликати в себе творче робоче самопочуття; створювати позитивну емоційно-психологічну атмосферу; утримувати увагу аудиторії засобами диригентської техніки.

Отже, в умовах групових занять необхідні вище зазначені технічні і художньо-виконавські вміння і навички сформувати в студентів реально неможливо. Вони можуть реалізовуватись лише на індивідуальних практичних заняттях.

Метою навчальної дисципліни «Основний музичний інструмент» є формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до здійснення педагогічної діяльності в закладах освіти засобами вільного володіння основним музичним інструментом (фортепіано, баяном).

У процесі вивчення дисципліни відбувається системне ознайомлення студентів із творами різних епох, художніх напрямів, стилів, жанрів з урахуванням вікових особливостей сприймання їх школярами; накопичення репертуару для проведення різноманітних урочних і позаурочних форм музично-виховної діяльності; здійснення художньо-педагогічного аналізу творів індивідуальних робочих програм; виховання в майбутнього вчителя музично-естетичної культури тощо.

Проте головним завданням індивідуальних практичних занять є вдосконалення інструментально-виконавських умінь і навичок, отриманих студентами на попередніх рівнях музичної підготовки. До них належать:

- правильна посадка студента за інструментом та професійна організація піаністичного апарату, критерієм якої є свобода та доцільність рухів;
- уникнення фізичної скрутності та психологічного затиску, який може бути пов'язаний з невпевненістю в собі, непосильним завданням, стресом тощо;
- розвиток музичних здібностей (основних – різновиди музичного слуху, мучно-ритмічна здібність, музична пам'ять, творча уява, музичне мислення; загальних (музично-естетичних) – виконавська емоційність, артистизм, емоційний відгук на музику, правильні естетичні оцінки тощо);
- удосконалення навичок слухо-моторної координації, виконання різних прийомів звуковидобування, зміни позицій піаністичного апарату, координації рухів рук при виконанні різних штрихів, мелізмів, складних метро-ритмічних формул;
- розвиток умінь користуватися комплексом артикуляційних прийомів, застосовувати різні види техніки, різноманітні апікатурні формули, основні види педалізації, відтворювати різні типи фактури (гармонічного, гомофонно-гармонічного та поліфонічного складу);
- оволодіння усіма відтінками динамічної палітри та темпової шкали, прийомами агогіки, навичками співвідношення сили звука в мелодії та акомпанементі, виконання виразного фразування з урахуванням логіки музичного розвитку;
- тренування навичок читання з листа (координація слуху, зору та рухів, розвиток широкого і вузького кола уваги та її розподілення при читанні з листа);
- засвоєння особливостей виконання різних за формою, стилем, змістом і рівнем складності творів, підвищення технічного і художньо-виконавського рівня, широке застосування засобів музичної виразності під час виконання інструментальних творів тощо.

Структура заняття з «Основного музичного інструменту» для студентів різних курсів і форм навчання у відповідності до класичних академічних підходів включає декілька відповідного рівня складності компонент: 1) технічний блок: виконання гам, технічних вправ, етюдів; 2) основний (базовий) блок (сольне виконання, гра в ансамблі, самостійна робота над творами): виконання поліфонічних творів, творів великої форми, різнохарактерних п'єс, у тому числі дитячих, ансамблів (з викладачем або іншим студентом); 3) акомпанування (8-10 пісень шкільного репертуару); 4) читання з аркуша нотного тексту (30-40 стор. нотного тексту); 5) творче музикування (підбір на слух легких за інтервальним складом мелодій та акомпанементу до них за допомогою головних функцій ладу).

Кожен студент виконує індивідуальну навчальну програму, яка має містити 3-5 найменувань творів на семестр. Викладач здійснює різноманітне поєднання творів у відповідності до завдань, які ставляться перед студентом, та рівня його підготовки. Основне завдання – поліпшення фортепіанної техніки, визначення її недоліків та накреслення шляхів їх подолання.

Індивідуальна форма занять створює необхідні умови для моніторингу динаміки професійно-виконавського зростання кожного студента, спостереження за розвитком його здібностей і формуванням необхідних компетентностей, що дозволяє диференціювати обсяг та складність завдань, форми і методи роботи, добирати індивідуальний педагогічний репертуар.

Навчальна дисципліна «Основний музичний інструмент» передбачає інструментально-виконавську підготовку студентів не лише в класі фортепіано, а й у класі баяну, при викладанні якого зберігаються зазначені вище основоположні музично-педагогічні та методичні підходи.

Безперечно, інструментальна підготовка баяніста має свою специфіку, адже безпосередньо пов'язана з особливостями інструменту. У разі необхідності подолання недоліків довузівської інструментальної підготовки на заняттях слід продовжувати роботу з організації виконавського апарату студента, відпрацювання недосконалих видів техніки. Значна увага приділяється дотриманню правильної посадки з інструментом, успішній реалізації різних функцій рук, удосконаленню різноманітних прийомів володіння міхом, звуковидобування, оволодінню культурою звука, розвитку виконавських і аналітичних навичок, роботі над художнім образом музичного твору, опануванню широкого спектру музично-виразних засобів і використанню художніх можливостей баяну.

Під час відпрацювання технічних завдань при грі на баяні можуть виникати певні труднощі, найбільш поширеною з яких є затиснення руки. Найкращим способом подолання цього недоліку, як і багатьох інших, є виконання гам, етюдів і спеціальних вправ, які поступово ускладнюються. На практичному занятті викладач здійснює безпосередній контроль за виконанням поставлених перед студентом завдань.

До основних профілюючих музичних дисциплін належить «Постановка голосу», основною метою якої є формування у студентів вокальних умінь і навичок, виховання вокальної культури, розвиток музичних здібностей.

Провідними принципами роботи викладача з постановки голосу є розуміння та врахування нейрофізіологічного фактору, поступовість навчання, органічна єдність музично-художнього і вокально-технічного розвитку, індивідуальний підхід.

На індивідуальних практичних заняттях студент має виробити правильну співацьку поставу та оволодіти навичками співацького дихання, яке є основою успішної вокальної діяльності та визначає якості та силу співацького звука. Робота над співацьким диханням передбачає розуміння студентом механізму цього складного психофізіологічного процесу та практичне відпрацювання його шляхом виконання спеціальних вправ. Вона проводиться за участю викладача, який безпосередньо керує та контролює дихальні дії студента.

Надзвичайно важливим на індивідуальних заняттях є розвиток навичок співацького звукоутворення, вокалізації, округлення, прикриття голосних звуків, оволодіння різними видами атаки звука. Під час співу студент має навчитись використовувати головні та грудні резонатори, головний, середній та грудний регістри. Засобами індивідуально дібраних вправ має поступово розширюватись його співацький діапазон, розвиватись вокальна техніка. Лише на індивідуальних заняттях на вправах, вокалізах і творах навчальної програми можна формувати в студента навички чистого інтонування, високої вокальної позиції, кантіленного звучання, правильної артикуляції звуків, чіткої дикції, виконання різних штрихів, нюансів, агогічних відтінків, виразного фразування тощо.

Важливим моментом на заняттях з постановки голосу також є виховання артистизму, сценічної культури, емоційності виконання, умінь і навичок розкриття художньо-образної сфери різноманітних за характером і рівнем складності творів навчальної програми. Вона підбирається суто індивідуально з урахуванням вокальних даних і попередньої музичної підготовки кожного студента.

Навчання співу у формі групових занять передбачено навчальною дисципліною «Хоровий клас», у межах якої формуються вміння і навички хорового співу.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Формування професійних компетентностей вчителя музичного мистецтва в обсязі профілюючих музичних дисциплін – «Основного музичного інструменту», «Хорового диригування», «Постановки голосу» тощо – має здійснюватись лише у формі практичних індивідуальних занять, що зумовлено основними принципами і традиціями вітчизняної музично-педагогічної школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Антонюк В. Постановка голосу : навч. посіб. Київ : Укр. ідея, 2000. 68 с.
Благова Т. О. Розвиток шкільної і професійної мистецької освіти на Полтавщині (друга половина XIX – початок XX ст.). Полтава : Оріяна, 2009. 240 с.
Колесса М. Основи техніки диригування. Київ : Муз. Україна, 1973. 100 с.
Лобач О. О. Кафедра музики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка: ретроспективний аналіз. Полтава : ТОВ АСМІ, 2014. 452 с.
Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры. Записки педагога. Москва : Музыка, 1988. 103 с.
Отич О. М. Мистецтво у розвитку індивідуальності педагога: історичний і методологічний аспекти. Чернівці : Зелена Буковина, 2008. 455 с.
Різоль М. Принципи п'ятипальцевої аплікатури на баяні. Москва : Сов. композитор, 1977. 275 с.
Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька. Тернопіль, 2005. 360 с.
Смирнова Т. А. Диригент хору: індивідуальність, педагог, керівник. Харків : Нове слово, 2003. 58 с.
Стахевич О. Основи вокальної педагогіки. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2002. 92 с.
Сулаєва Н. В. Підготовка вчителя в педагогічному просторі неформальної мистецької освіти. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. 408 с.
Танько Т. П. Музично-педагогічна освіта в Україні. Харків : Основа, 1998. 192 с.

REFERENCES

- Antoniuk, V. (2000). *Postanovka holosu [Voice training]*. Kyiv: Ukr. ideia [in Ukrainian].

- Blahova, T. O. (2009). *Rozvytok shkilnoi i profesiinoi mystetskoï osvity na Poltavshchyni (druha polovyna XIX – pochatok XX st.) [Development of school and professional art education in Poltava region (second half of XIX - beginning of XX century)]*. Poltava: Oriiana [in Ukrainian].
- Kolessa, M. (1973). *Osnovy tekhniky dyryhuvannia [Fundamentals of Conducting Technique]*. Kyiv: Muz. Ukraina [in Ukrainian].
- Lobach, O. O. (2014). *Kafedra muzyky Poltavskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. H. Korolenka: retrospektyvnyi analiz [Department of Music Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University: retrospective analysis]*. Poltava: TOV ASMI [in Ukrainian].
- Neigauz, G. G. (1988). *Ob iskusstve fortepiannoi igry. Zapiski pedagoga [On the art of piano playing. Notes of the teacher]*. Moskva: Muzyka [in Russian].
- Otych, O. M. (2008). *Mystetstvo u rozvytku individualnosti pedahoha: istorychnyi i metodolohichni aspekty [Art in the development of teacher's individuality: historical and methodological aspects]*. Chernivtsi: Zelena Bukovyna [in Ukrainian].
- Rizol, M. (1977). *Pryntsypy p'iatypaltsevoi aplikatury na baiani [Principles of five-finger fingering in the bayan (buttom accordion)]*. Moskva: Sov. kompozytor [in Ukrainian].
- Rudnytska, O. P. (2005). *Pedahohika: zahalna ta mystetska [Pedagogy: general and artistic]*. Ternopil, 2005. 360 s.
- Smyrnova, T. A. (2003). *Dyryhent khoru: individualnist, pedahoh, kerivnyk [Conductor of the choir: personality, teacher, leader]*. Kharkiv: Nove slovo [in Ukrainian].
- Stakhevych, O. (2002). *Osnovy vokalnoi pedahohiky [Fundamentals of vocal pedagogy]*. Sumy: SumDPU imeni A. S. Makarenka [in Ukrainian].
- Sulaieva, N. V. (2013). *Pidhotovka vchytelia v pedahohichnomu prostori neformalnoi mystetskoï osvity [Teacher training in the pedagogical space of non-formal art education]*. Poltava: PNPU imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].
- Tanko, T. P. (1998). *Muzychno-pedahohichna osvita v Ukraini [Music-pedagogical education in Ukraine]*. Kharkiv: Osnova [in Ukrainian].

NATALIJA DEM'YANKO

Place of work: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

E-mail: natadem2205@ukr.net

VIKTORIJA IRKLIHENKO

Place of work: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

E-mail: natadem2205@ukr.net

THE IMPORTANCE OF INDIVIDUAL PRACTICAL CLASSES FOR THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCES OF A MUSIC ART TEACHER

The essence and content of individual practical classes in major professional subjects ("Choir conducting", "The major musical instrument", "Voice training" in the system of training of music art teachers is described in the article. The purpose, principles, types, and methods of work are characterized; the relevant knowledge, skills, and abilities which every student has to master are analyzed. The focus is on those conducting and choir (conductor posture, organization, and production of the conductor's apparatus, mastering of the principles and mechanisms of conducting movements and gestures, beat schemes, conducting techniques, expressive means, etc.), instrumental and performing (professional organization of the pianist's apparatus, improvement of hearing skills, coordination, execution of various methods of sound production, changes in the position of the pianist apparatus, development of the ability to use a complex of articulation techniques, use of different types of techniques, various forms of fingering, the main types of pedaling, etc.) and vocal (the formation of a singer's breathing skills, sound formation, pure intonation, high vocal position, cantilever sound, correct articulation of sounds, clear diction, execution of picking, nuances, etc.) competencies, which can not be formed during group activities. The conditions of composing individual programs of student learning (individual creative abilities, level of previous training) are determined. It is emphasized that practical musical and performing activity is the basis for the formation of professional competences of music art teachers. It can be realized only during individual practical classes when the teacher directly works with each student and can objectively evaluate, correct, and develop their musical, professional and creative abilities.

Key words: professional competence; individual classes; instrumental and performing training; conducting and choir training; vocal training.

Одержано 04.09.2019